

KERK-KRANT

GELOOFSGEMEENSCHAP AUGUSTINUS
EINDHOVEN

jaargang 7, nummer 5

4 augustus 2019

Zondag 25 augustus: Feest van Augustinus

LITURGIEKALENDER AUGUSTUS EN SEPTEMBER 2019

Bid alsof alles afhangt van God. Werk alsof alles afhangt van jou
Augustinus

Zondag 4 augustus 9.30 uur:

18e zondag door het jaar:

Verlang niet naar meer bezit

Lezingen:

Prediker 1,2; 2,21-23 en Lucas 12,13-21

Voorganger:

Joost Koopmans, osa

Zondag 11 augustus 9.30 uur:

19e zondag door het jaar:

Wees niet bang

Lezingen:

Wijsheden 18,6-9 en Lucas 12,32-48 of 35-40

Voorganger:

Annelies Rosier, pastoraal werkster

Donderdag 15 augustus 11.00 uur:

Maria Tenhemelopneming:

Je bent gezegend

Lezingen:

Apokalyps 11,19a; 12,1-6a.10ab en Lucas 1,39-56

Aansluiten bij viering Glorieux

Zondag 18 augustus 9.30 uur:

20e zondag door het jaar:

Geloven gaat niet vanzelf

Lezingen:

Jeremia 38,4-6.8-10 en Lucas 12,49-53

Voorganger:

Marleen Kremers, pastoraal werkster

Zondag 25 augustus 9.30 uur:

21e zondag door het jaar:

Feest van Augustinus; Heer, doe open!

Lezingen:

Jes. 66,18-21 en Lucas 13,22-30

Voorganger:

Dolf van der Linden, osa

Zondag 1 september 9.30 uur:

22e zondag door het jaar:

Gebedsdag voor de Zorg voor de

Schepping; Wees deemoedig

Lezingen:

Sirach 3,17-18.20.28-29 en Lucas 14,1.7-14

Voorganger:

Marleen Kremers, pastoraal werkster

Zondag 8 september 9.30 uur:

**23e zondag door het jaar: Werelddag
voor migranten en vluchtelingen /
ziekenzondag; Leerling van Jezus
worden**

Lezingen:

Wijsheden 9,13-18b en Lucas 14,25-33

Voorganger:

Johan Wolbrink, diaken

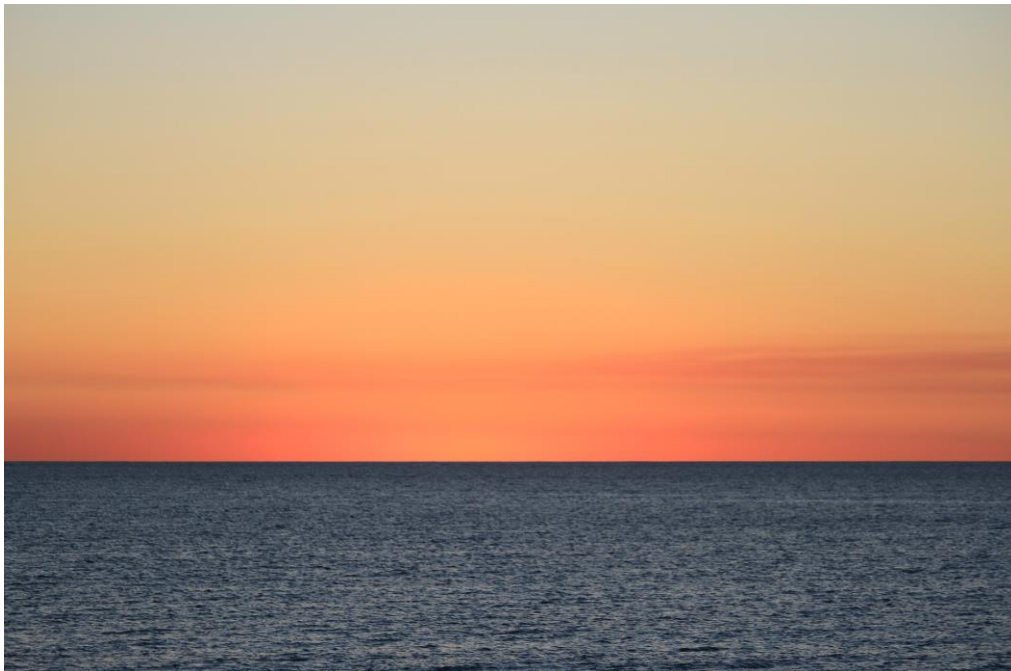
Zondag 15 september 9.30 uur:	24e zondag door het jaar: Zoeken naar wie verloren is
Lezingen:	Exodus 32,7-11.13-14 en Lucas 15,1-32 of 15,1-10
Voorganger:	Joost Koopmans, osa
Zondag 22 september 9.30 uur:	25e zondag door het jaar: Vredeszondag; Vrede komt er als we verdelen
Lezingen:	Amos 8,4-7 en Lucas 16,1-13 of 16,10-13
Voorganger:	Annelies Rosier, pastoraal werkster
Zondag 29 september 9.30 uur:	26e zondag door het jaar: Kerkproeverij; Het geluk van anderen is ons geluk
Lezingen:	Amos 6,1a.4-7 en Lucas 16,19-31
Voorganger:	Wim Kalb, priester
Zondag 6 oktober 9.30 uur:	27e zondag door het jaar: Wereldmissiedag van de kinderen Geloof moet groeien
Lezingen:	Habakuk 1, 2-3; 2,2-4 en Lucas 17,5-10
Voorganger:	Joost Koopmans, osa

Leren geloven moet groeien

Een schrijver vertelde eens het verhaal van een man die met zijn zoontje op reis was. Het zoontje stelt alsmaar vragen: 'Vader, die lijn die we daar zien, wat is dat? Dat is de horizon jongen. De horizon, wat is dat vader? Dat is de plaats waar hemel en aarde elkaar raken. En is er achter de horizon nog iets? Natuurlijk jongen, daar is nog een heel ander land dat wij niet kunnen zien. En dan na een lange stilte: vader, hoe lang we ook lopen de horizon komt niet dichterbij? Waartoe dient de horizon toch? De horizon, jongen, dient ertoe dat wij verder blijven lopen.'

Kinderen stellen vragen aan volwassenen. Ze willen weten hoe ze in de wereld hun weg kunnen zoeken en vinden. Ze willen de betrouwbaarheid van volwassenen beproeven. Vertrouwen is een belangrijk basisemotie die wij mensen nodig hebben om volwassenen te worden en verantwoordelijkheid te leren dragen in ons leven. Het vertrouwen van volwassenen beproeven is ook nodig om zelf te leren vertrouwen en vertrouwen te geven aan anderen. Zonder vertrouwen is het lastig om een betekenisvol leven te leiden. Vertrouwen in mensen hebben we nodig om te leren geloven voorbij de zichtbare en tastbare wereld. De oorspronkelijk Griekse betekenis van het woord "vertrouwen" is "vast en zeker zijn van iets of iemand". Rotsvast vertrouwen dus. Ons woord "geloven" vindt hierin zijn oorsprong. Leren geloven is leren om rotsvast te vertrouwen in iemand, in dit leven en voorbij de grenzen van dit leven.

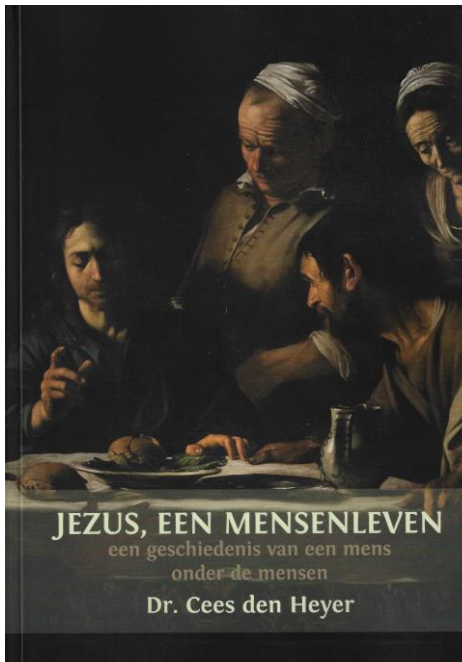
Vandaag leven we in een wereld die beheerst lijkt te worden door algoritmes. Getallenreeksen die ons leven bepalen en voorspellen. We steunen op de zekerheid van vaste cijferreeksen. We vertrouwen minder op verhalen van mensen. Terwijl we slechts op basis van verhalen leren vertrouwen in het leven. En betekenisvol leven is niet in cijfers vast te leggen. Betekenisvol leven is te vinden in de ogen van de ander die om hulp vraagt. Het zoontje vraagt om hulp en zijn vader geeft oprecht en eerlijk antwoord op alle vragen van zijn zoon. Samen lopen ze naar de horizon die steeds verder wijkt. Het verlangen naar de horizon drijft hen voort. Verlangen naar de wereld die niet zichtbaar is maar voelbaar in de relatie tussen vader en zoon. Vertrouwvolle relaties hebben we nodig in ons leven. Ze vormen tevens het verlangen naar inspiratie, geestkracht om verder te gaan ook al blijft de horizon wijken. Verlangen naar inspiratie vormt de horizon van ons geloven. Het laat ons vermoeden dat er meer is dan wij met het blote oog kunnen zien. Het is het lokkende perspectief dat hemel en aarde elkaar ergens raken en dat wij op weg zijn naar die plaats, ook al weten we dat de horizon steeds wijkt. We zijn als gelovigen onderweg naar de plaats waar God zich bij uitstek laat ontmoeten. En die plek toont zich in de lastige dagen in ons leven.

In de zondagen van augustus en september lezen we verhalen van de evangelist Lucas die ons op weg helpen om te leren geloven voorbij de horizon. We worden in deze periode uitgenodigd om te blijven verlangen naar betekenisvol leven dat te vinden is in verhalen die we elkaar vertellen. Verhalen weven dunne draadjes tussen mij en de mensen, de woorden fonkelen als lichtpuntjes in de verte. Verhalen reiken verder dan cijfers en algoritmes ooit zullen kunnen. Zonder verhalen sterven wij. Verhalen geven betekenis aan ons leven. We moeten blijven vertellen, wat we vertellen doet er niet toe, als we maar vertellen. Want zolang we vertellen leven we!

René Hornikx

Boekbespreking: Jezus, een mensleven

In 2017 verscheen onder de wat verwarrende titel *Jezus, een mensleven* een zeer lezenswaardig boek van de hand van Dr. Cees den Heyer, voormalig hoogleraar Nieuwe Testament aan de Theologische Universiteit van Kampen. In het boek wordt beschreven hoe de historische Jezus in verhalen gedurende tweeduizend jaar tot ons gekomen is. Den Heyer maakt een reis door de tijd vanaf het moment waarop in het Oude Testament voor het eerst over de Messias gesproken wordt tot aan de huidige tijd. Hij probeert als wetenschapper zo objectief mogelijk te beschrijven hoe werkelijkheid en beeld van de werkelijkheid zich tot elkaar verhouden. Als ik spreek over wetenschapper, dan doet dit misschien wat afschrikken, maar het is een boek geworden dat voor niet-theologen veel te bieden heeft.

De schrijver houdt rekening met zijn publiek en excuseert zich soms als de door hem behandelde stof wat ingewikkeld wordt. Hij bemoedigt zijn lezers herhaaldelijk door ze regelmatig rechtstreeks toe te spreken.

Het boek begint met de messiaanse verhalen uit het Oude Testament en staat vervolgens lang stil bij het ontstaan van de vier evangeliën. Den Heyer beschrijft de persoonlijke achtergronden van de evangelisten en gaat in op de culturele omgeving waarin zij leefden. De verspreiding van het christendom door Klein-Azië en Europa komen ruim aan bod waarna diep wordt ingegaan op de eerste concilies van de Kerk tijdens welke onder andere de dogma's over de goddelijke natuur van Jezus en de triniteitsleer zijn vastgelegd. Daarna gaat het boek dikwijls de kant op van algemene of kerkgeschiedenis waarbij de verhaallijn die door de titel gesuggereerd wordt, op de achtergrond raakt. Passages die gaan over de theologische geschilpunten binnen de Nederlandse protestantse kerken boeien minder, maar ondanks deze, soms wat lange uitweidingen, is het een fascinerend boek. Den Heyer vraagt wel enig uithoudingsvermogen van zijn lezers want zijn werk telt een kleine 600 pagina's. De toevoeging van enkele kaarten en een literatuurlijst zou het boek aantrekkelijk gemaakt hebben. Maar ondanks deze kritiekpunten overheerst bij mij dat ik een heel fascinerend boek gelezen heb waar ik veel van geleerd heb.

Jezus, een mensleven is uitgegeven door Van Warven in Kampen en heeft als ISBN 9 789492 421395.

*Frans Savelkoul*s

Bidden (5)

In een interview in het dagblad TROUW (3 juli 2018) geeft de benedictijner monnik Luigi Gioia aan Stijn Fens zeven tips om succesvol te bidden. We besteden er in de Kerk-Krant in een serie artikelen geschreven door René Hornikx aandacht aan. Deze keer deel 5.

Hou je gebed kort en simpel

Gebeden hoeven niet lang te zijn. Een woord, een zin, een kreet of een zucht kan een gebed zijn. Gioia houdt ons voor: 'Hou het kort, hou het simpel, doe het vaak en wees echt. Zolang het maar aan God gericht is.'

We kennen het verhaal van de farizeeër en de tollenaar die naar de tempel gaan om te bidden. De farizeeër, zo vertelt de evangelist Lucas ons (Lucas 18,9-14), stond rechtop vooraan in de tempel en bad uitgebreid voor zichzelf. De tollenaar bleef op een afstand, boog zijn hoofd en bad: 'God, wees mij, zondaar, genadig.' En Lucas eindigt zijn verhaal als volgt: 'Toen de twee mannen naar huis gingen, was de tollenaar bevrijd van zijn schuld. Maar de farizeeër niet.'

Het gebed van de tollenaar is kort, eenvoudig en welgemeend.

In het Psalmenboek uit het Oude Testament komen we een schat aan korte zinnen tegen die lucht geven in allerlei situaties en aan allerlei emoties die we in het leven tegenkomen. Zulke korte zinnen uitspreken en richten tot God doet een mens herademen, ze geven lucht, troost en perspectief als we in nood verkeren. Enkele voorbeelden:

'Mijn God, hoor hoe ik smeeek, luister naar mijn gebed.' (Psalm 61,2)

'Uw liefde is me meer waard dan het leven, daarom wil ik u eren en danken.' (Psalm 63,4)

'Mijn God, mijn God, waarom hebt u mij verlaten?' (Psalm 22,2)

'Geef mij gehoor, Heer, sla acht op mijn zuchten.' (Psalm 5,2)

'Alles wat adem heeft, looft de Heer.' (Psalm 150,6)

'Heer, open mijn lippen en mijn mond verkondigt uw lof.' (Psalm 51,17)

'Uw woord is een lamp voor mijn voet, een licht op mijn pad.' (Psalm 119,105)

Deze korte zinnen kunnen enkele keren per dag ('herhaal het veelvuldig', raadt Gioia ons aan) gebeden worden. Het herhalen van hetzelfde korte gebed is heel bekend. Het Jezusgebed (afgeleid van het gebed van de tollenaar) is hiervan een voorbeeld. Bij het Jezusgebed bidt de bidder veelvuldig het gebed: 'Heer, Jezus Christus, zoon van God ontferm u over mij'. Dit gebed wordt gebeden op het ritme van de ademhaling. Dominee Jos Douma gaat hier uitvoerig op in (zie: www.josdouma.nl/spatiumspiritus/jezusgebed.html). Zelf bid ik het Jezusgebed vaak: al wandelend, op de fiets, in de auto, in bed als ik niet kan slapen. Bij het inademen zeg ik in stilte 'Heer, Jezus Christus, Zoon van God' en bij het uitademen 'ontferm u over mij'.

Dat onze gebeden liefst kort zijn, wordt krachtig ondersteund door de woestijnvaders. Zij vergelijken het gebed met een pijl. Gebeden zijn als pijlen die we op God afvuren. Pijlen zijn snel en we moeten er veel gebruiken.

De psalmen en de woestijnvaders laten zien dat iedereen kan bidden. En je hebt er echt niet veel tijd voor nodig. Het volgende korte gebed gebruik ik nu regelmatig: 'Jezus Christus: weg, waarheid en leven.' (Johannes 14,6)

Ik sluit deze bijdrage af met een gebed uit mijn boek *LUISTER naar wie je lief is*, BerneMedia, 2017, blz. 67.

God,
uw woord geeft ons levenskracht.
Brood geeft U ons om te delen.
Moge de levenskracht van woord en brood
ons voeden
opdat wij omzien naar elkaar.
Amen.

In de volgende aflevering gaan we in op de suggestie van Gioia om eerlijk te zijn in je bidden.

René Hornikx

Website Katholiek.nl

Katholiek.nl is een landelijke rooms-katholieke nieuwswebsite in het Nederlandse taalgebied. Katholiek.nl is een uitgave van Berne Media, uitgeverij Abdijs van Berne in Heeswijk-Dinther. Via deze site kunt u zich abonneren op het Weeknieuws. Stuur hiervoor een mailbericht naar [**info@katholiek.nl**](mailto:info@katholiek.nl)

In het Weeknieuws van 22 juni trof ik het interessante onderstaande bericht aan:

Dit jaar bestaan de Zusters Augustinessen 85 jaar. Ter gelegenheid hiervan heeft het Nederlands Volksbuurtmuseum in Utrecht tot 1 september een speciale fototentoonstelling: 'Zusters van Wijk C'. De tentoonstelling bestaat uit archiefmateriaal van het museum en foto's van Angeliek de Jonge, die in 2015 de fotoserie "De laatste zusters Augustinessen maakte".

De congregatie van de Zusters Augustinessen van St. Monica is genoemd naar de heilige Augustinus van Hippo en zijn moeder, de heilige Monica. De congregatie is in 1934 gesticht door Sebastianus van Nuenen, pastoor van de Augustinuskerk. Van Nuenen (1898-1966) wordt wel de 'vader der armen' genoemd vanwege zijn inzet voor maatschappelijk werk en armenzorg.

Het eerste klooster is gevestigd aan de Waterstraat. Het voornaamste doel is hulp bieden aan arme gezinnen in Wijk C. Al snel richten zij zich ook op de opvang van jonge vrouwen met verschillende problemen waaronder ongewenste zwangerschap. In 1939 wordt hiervoor opvanghuis Meisjesstad geopend op de hoek Waterstraat-Oude Gracht. Meisjesstad werkt vanuit de filosofie dat moeder en kind samen een plaats in de samenleving moeten krijgen.

Op haar hoogtepunt heeft de orde zes vestigingen (onder andere ook in Hilversum en Someren). Inmiddels is de vestiging aan de Waterstraat de enige overgeblevene. In 2009 is Meisjesstad overgedragen aan de stichting De Tussenvoorziening.

Meer informatie over de tentoonstelling: zie de website van het **Nederlands Volksbuurtmuseum**.

Afscheid

In de afgelopen maanden hebben we afscheid moeten nemen van twee leden van onze Geloofsgemeenschap. We wensen de nabestaanden sterkte bij het dragen van hun verlies.

André Luiten

in herinnering echtgenoot van

Hanneke Monchen †

☆ 14 november 1930 † 11 juni 2019

Een diepgaande interesse in filosofie, kunst en wetenschap vulde het leven van André. Hij genoot van concerten en museumbezoek. Hij was een groot liefhebber van oude muziek. Tijdens zijn werkende leven als natuurkundig ingenieur specialiseerde hij zich in de theoretische natuurkunde ten behoeve van medische innovaties. Zo stond hij met zijn team aan de wieg van de ontwikkeling van de huidige MRI. Zijn kennis op allerlei gebieden droeg hij met verve uit in diverse talen. Een unieke combinatie van alfa- en beta-vaardigheden.

Net zoals zijn moeder, was hij gefascineerd door mooie of bijzondere gezegden en uitspraken over het leven van alledag, waarvan hij er zelf ook meerdere heeft geformuleerd en overgedragen aan zijn kinderen. André was altijd een oprechte optimist met een vrolijk, enthousiast en spraakzaam karakter tot het laatste moment. "Het heeft geen zin om in de put te gaan zitten voordat die er is..." Met zijn plezier in reizen en het leggen van buitenlandse contacten inspireerde hij ons als gezin om ook in het buitenland te gaan studeren of werken. Als logisch vervolg verwezenlijkte hij samen met Hanneke haar grote wens om na zijn pensionering in Frankrijk te gaan wonen.

Wij zijn dankbaar voor alles wat André ons heeft gegeven en hij zal in onze gedachten voortleven.

Kinderen en kleinkinderen

Ter herinnering aan

Bart Leemrijse

Geboren te Eindhoven op 6 juli 1938.
Overleden te Eindhoven op 10 juni 2019.

Aan Bart denkend komen woorden naar boven als een lieve echtgenoot, vader, schoonvader en opa, goed en zorgzaam voor anderen, een doener, een bouwer, creatief, een luisteraar, eigenwijs, ondeugend, een echte vriend.

Maar één begrip staat centraal, zijn drang naar vrijheid. Bart hield van het leven met de vrijheden die het leven hem gaf. Hij hield van de reizen die we gemaakt hebben, de lange vakanties, het zwerven door Europa, zijn voettocht naar ondermeer Santiago de Compostella. Hij hield van de Carnaval en van de Raad van Elf van de Limburgers. Zelfs als hij boos was, trok hij er op uit en ging hij een eind fietsen.

Twee jaar geleden hebben Bart en Ellen hun 50-jarig huwelijksfeest gevierd. In de maanden erna is bij Bart dementie geconstateerd. Bart had het daar moeilijk mee. Hij werd beknot in zijn vrijheden. Hij mocht niet meer auto rijden, het lopen ging langzaam achteruit. Hij kon zich steeds minder uiten; hij verloor het begrip van de dingen.

Langzaam werd duidelijk dat hij ook niet meer thuis kon wonen. Na Pasen is hij naar het verpleegtehuis gebracht. Dat kon hij niet goed verkroppen. Hij voelde zich opgesloten. Vorige week is hij opgenomen in het ziekenhuis met een longontsteking. En daar is hij op tweede Pinksterdag overleden.

Bart heeft zijn leven mooi geleefd. Op weg nu naar een nieuwe vrijheid.

Heer, geef hen de eeuwige rust, en het eeuwige licht verlichte hen, dat zij rusten in vrede

"ZINGEVING BRENGEN IS TOCH ZO'N BEETJE MIJN DOEL"

Ditmaal een vraaggesprek met de enige voorganger van onze geloofs-gemeenschap met wie onze lezers nog niet hebben kennis gemaakt, Annelies Rosier. We waren erg benieuwd naar haar beweegredenen om zich bij ons aan te sluiten, maar zeker ook naar haar keuze om deel uit te gaan maken van de Hoogstraatgemeenschap. Hoe is het om te leven als niet gewijde in een klooster.

Zoals gewoonlijk beginnen we weer in chronologische volgorde. Wat kun je ons vertellen over je afkomst?

Ik kom uit een echt rooms-katholiek gezin. Opgegroeid als oudste van zes kinderen, wat toen al een beetje ongewoon was. Het was immers na het Tweede Vaticaans Concilie en we werden best wel eens nagekeken op straat. Zeker in Rotterdam waar het toch net iets anders was in de jaren zestig dan in het Brabantse land een decennium eerder. Daar zou het aantal van 6 kinderen echt geen bekijks getrokken hebben omdat er

veel gezinnen dubbel zo groot waren. Ik heb overigens een prettige jeugd gehad. Het was thuis de zoete inval met voortdurend aanloop van vele neven en nichten. Want mijn moeder kwam zelf uit een gezin van negen kinderen met een hechte familieband. Zij was wat vrijer in haar opvattingen dan mijn vader. Die was wat conservatiever. We gingen dan ook elke zondag naar de kerk, zelfs als we in het buitenland op vakantie waren. Omdat mijn vader in het Gregoriaanse koor zong mocht ik vaak met hem mee naar boven, achter in de kerk bij het grote orgel. Die hele sacrale sfeer krijg je vanzelf mee in je opvoeding en ik moet eerlijk zeggen dat ik van dat sacrale genoot. Zo vond ik het heel speciaal om als klein meisje samen met al die grote mannen van het koor ter communie te gaan nog voor dat de andere kerkgangers dat mochten.

Welke opleiding ging je volgen?

Na mijn middelbare school wist ik niet goed wat ik wilde. Ik probeerde een jaartje jeugdwerk, maar dat bleek het niet te zijn voor mij. Vervolgens ging ik naar de HEAO. Omdat ik goed ben in talen, koos ik de economisch/linguïstische richting. Toch was ik niet echt gelukkig met de commerciële wereld waar ik in terecht was gekomen. Ik verhuisde van Rotterdam naar 's-Hertogenbosch om te proberen wat meer op eigen benen te gaan staan. Toen sloeg het noodlot toe. Een verkeersongeluk deed mij gedurende twee jaar in de ziektewet belanden. Dan heb je ineens veel tijd om na te denken. Ik zocht naar verdieping in plaats van die oppervlakkige commerciële wereld.

Hoe kwam de ommekeer tot stand?

Er gebeurde in korte tijd eigenlijk van alles. Het leek net alsof ik door dat auto-ongeluk werd wakker geschud. Via een folder die ik van mijn moeder kreeg, schreef ik al eerder in op een bezinningsweekend bij de Zusters Franciscanessen in het Twentse Denekamp. De sfeer daar sprak mij enorm aan. Ik kreeg daar het gevoel "je mag zijn wie je bent" en waarschijnlijk bracht dat mij mede tot het besluit theologie te gaan studeren. In die zelfde tijd leerde ik ook mijn huidige man Erik kennen zodat je inderdaad wel kunt spreken van een totale ommekeer in mijn leven.

Die studie was de juiste keuze voor jou?

Ja, daarover had ik weinig twijfels. Ik begon bij de Katholieke Leergangen in Tilburg met Theologie MO-A. Later werd dat Fontys. De studie gaf me veel voldoening en veel contact met gelijkgestemde mensen en ik ben dan ook doorgegaan met MO-B, de eerstegraads opleiding. Daarbij koos ik niet voor de onderwijskundige richting, maar prefereerde de pastorale kant. Het was overigens wel een drukke periode in mijn leven want in 1999 werd ik ook nog voor de eerste keer moeder.

En wat trok je in het pastoraat?

Zingeving is eigenlijk mijn insteek, bezieling brengen aan anderen.. Voor mij is sfeer ook heel belangrijk . Daar ben ik erg gevoelig voor. Mijn eerste post was bij de Missiezusters in Asten die een prachtige kapel hadden en waar ik me heel goed op mijn plaats voelde. Mijn taak bestond uit het houden van individuele gesprekken met de zusters Franciscanessen, het opzetten van gespreksgroepen, het organiseren van bezinningsdagen en het voorgaan in de vieringen. Later ging ik ook eenmaal per maand voor in de parochiekerk van Asten om de pastoor aldaar op zijn verzoek te ontlasten.

Kun je wat concreter zijn over die "zingeving" die je aanhaalt?

Uit mijn studietijd herinner ik me een uitspraak die iemand tijdens een college deed; "Jezus heeft geen leer gebracht, maar een boodschap". Dat betekent voor mij dat ik weinig op heb met dogma's of strakke regels. Ik sta meer open voor nieuwe ervaringen die ik wil toevoegen aan de traditie. We schrijven nu ook ons eigen verhaal. Teksten in Glorieux mogen vernieuwend zijn. Ik wil mensen bereiken, dat wil zeggen teksten van vroeger vertalen naar de tijd van nu. Daardoor mensen bezielen.

Hoe ben je eigenlijk op Glorieux terecht gekomen zonder voorgeschiedenis met de Paterskerk?

Toen we in december 2016 verhuisd waren van Asten naar Eindhoven, zochten Erik en ik naar een kerk waar we deel konden uitmaken van een echte gemeenschap. Dus niet alleen maar een viering bijwonen en dan weer snel naar huis. We hebben op een aantal plaatsen in de stad gekeken en kwamen toen ook een keer hier. De serene rust die deze kapel uitstraalde raakte me en ik had daarbij het gevoel dat ik hier best zou willen voorgaan in de diensten. Dat kwam het bestuur ter ore en zo werd ik uitgenodigd de achtste voorganger van onze gemeenschap te worden.

Even iets heel anders. Je nam half juni deel aan de Nacht van de Vluchteling. Hoe sportief ben je?

Vanwege mijn ongeluk is het wat minder geworden met hardlopen. Maar wandelen doe ik nog graag. Voor die nachtelijke wandeling waar jullie over praten - de start was om middernacht - ben ik natuurlijk wel een aantal weken tevoren aan het trainen geweest. Uiteindelijk is die afstand iets meer dan een mens dagelijks aflegt. Maar ik had al de ervaring van vorig jaar en had dus nu ook weer het volste vertrouwen dat het me zou lukken. En omdat het de bedoeling was dat het een sponsorloop werd, heb ik diverse mensen benaderd. Nog hartelijk dank voor al degenen die mij belangeloos wilden steunen voor het goede doel, de vluchtelingen.

Kun je iets meer zeggen over de Hoogstraatgemeenschap? Hoe ben je daar verzeild geraakt?

Hier wonen we nu zo'n twee en een half jaar. We zijn daar naar toe moeten groeien, Erik en ik en natuurlijk vooral de kinderen, een proces van ruim een jaar. Het is nogal wat om vanuit een gewoon huis in een gewone straat in een dorp te gaan wonen in een klooster uit 1883 in Eindhoven. De reden van deze ommezwaai was een oproep van de vorige bewoners, de Zusters van Liefde uit Schijndel, voor een nieuwe leefgroep om hun werk voort te zetten. Ik kreeg meteen het goede gevoel toen ik daar binnentrad om erover te praten. Hun kernwaarden hebben we beloofd in ere te houden zoals gastvrijheid en opvang van vluchtelingen. Nog steeds houden we elke maand contact met de zusters. Daarnaast houden we kringbijeenkomsten en zijn een open huis voor enkele andere organisaties. We namen deel aan de Schiphol-wake en zo is er nu het platform LEV dat staat voor Levensbeschouwing En Vrede. Daarin werken we samen met allerlei andere religies en ook niet-religieuze maar wel sociale of spirituele stromingen. Overigens zijn we niet een woonwerkgemeenschap zoals bijvoorbeeld Emmaus, maar meer een woongemeenschap met de nadruk op continuïteit. Dat houdt in dat we naast onze taken hier ook buitenshuis ieder een beroep hebben. Ik als pastoraal werkster en Erik als leraar op het Varendonk College in Asten.

Tenslotte, hoe kijk je naar de toekomst?

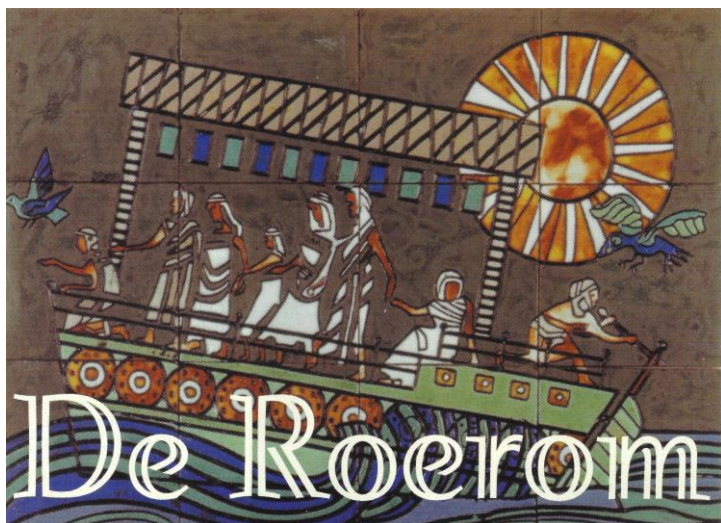
Daar ben ik optimistisch over. Ik hoor wel bezorgde opmerkingen van teleurgestelde ouderen dat hun kinderen niet meer naar de kerk gaan, maar vergeet niet dat vormen van kerk-zijn kunnen veranderen. Sterker nog, ze veranderen voortdurend. En dat is maar goed ook. Beweging is nodig, we moeten niet verstarren. Haal de bezieling eruit en een gemeenschap sterft uit. Zo vind ik persoonlijk Pinksteren een zo mogelijk nog groter feest dan Pasen. Dat laatste was de opstanding van Christus, maar Pinksteren is voor mij telkens de opstanding van de mens. De Geest die waait als een nieuwe wind door de kerkgemeenschap en zorgt voor nieuwe bezieling.

Waren we voor dit gesprek begon, ontvangen met koffie, na dit interview kregen we van Annelies nog een rondleiding door het prachtige oude klooster dat een mooie serene sfeer uitstraalt. Na afloop bedankten we Annelies hartelijk voor de gastvrije ontvangst en het openhartige en verhelderende gesprek. En voor wie meer wil weten over de Hoogstraatgemeenschap, een nieuwe vorm van 21^e eeuwse Kerk zijn, verwijzen we naar hun gelijknamige, boeiende en informatieve site.

<http://hoogstraatgemeenschap.nl/>

Anita van der Kam en Gert Dirksen

De Roerom

De Roerom is een kritisch nieuws-, service- en communicatieblad voor mensen betrokken bij kerk en samenleving. Het blad is in de jaren tachtig ontstaan als een soort alternatief bisdomblad voor het bisdom Den Bosch. De redactie houdt het blad graag in leven. Daarvoor is echter een groei van het aantal abonnees onmisbaar. Kijk eens op de website voor meer informatie: www.deroerom.nl of meld je voor € 35 per jaar (circa 10 nummers) aan bij adm@deroerom.nl

Augustinus spreekt:

Sta op uit de modderpoel van uw aardse begeerten. Dan blijft u in de helder verlichte liefde. U kunt God niet zien. U kunt hem beminnen, en dan hebt u hem. Naar hoeveel dingen verlangen we niet met onze menselijke begeerte, zonder dat we ze ooit krijgen? Misschien proberen we wel op een duistere manier om ze in handen te krijgen, en toch komen ze niet onmiddellijk in ons bezit. Is van goud houden hetzelfde als goud hebben? Veel liefhebbers van goud hebben het niet. Is het daarmee niet net zo als met uitgestrekte mooie akkers? Veel mensen houden er echt van, maar ze hebben ze niet. Is gesteld zijn op aanzien hetzelfde als in aanzien staan? Veel mensen moeten het doen zonder dat ze aanzien krijgen, ook al zijn ze er nog zo op uit. Ze willen het zo graag, maar meestal zijn ze al dood voordat ze krijgen waar ze zo naar zochten. God biedt zich aan ons aan zonder dat we er ons echt voor hoeven in te spannen. Hij roept ons toe: Heb mij lief, dan zullen jullie mij hebben. Want als jullie mij niet hebben, zul je ook niet van mij kunnen houden.

(Sermo 34,5; zie *Schatkamer van het geloof*, 552-553)

(vertaling Wim Sleddens)

kerkproeverij 2019

In het weekend van 28 en 29 september vindt de derde editie van *Kerkproeverij* plaats! Honderden parochies, gemeentes en geloofsgemeenschappen in het hele land zullen dan nieuwe bezoekers verwelkomen en gastvrij ontvangen in hun kerken.

Kerkproeverij is een landelijke campagne van de Raad van Kerken in Nederland in samenwerking met MissieNederland en IZB. Met deze campagne willen we kerkelijke gemeenschappen enthousiasmeren om (nog) uitnodigender te worden voor gasten van buiten. In de kerk is immers plek voor iedereen. Veel mensen zouden graag een keer naar de kerk gaan, maar durven de drempel niet goed over. Een eenvoudige, hartelijke uitnodiging kan het grote verschil betekenen!

Kent u iemand in uw omgeving met kerk-drempel-vrees, nodig deze persoon uit om een keer mee te gaan naar Glorieux. Het is niet eng, het schept geen verplichtingen, je wordt niet ingelijfd of gedwongen gedoopt. Integendeel: een uur van bezinning met lezingen, gebed, zingen en een gezamenlijke maaltijd. En na afloop is er koffie!

Van het bestuur

Nu we bijna drie jaar als geloofsgemeenschap actief zijn, leek het ons goed een bijeenkomst te beleggen met de coördinatoren van de werkgroepen. Behalve de organisten waren alle werkgroepen vertegenwoordigd. Het werd een goede bijeenkomst waarin veel informatie werd uitgewisseld.

De werkgroep *Solidariteit* benadrukt dat diaconie een verlengstuk is van de vieringen op zondag en aangegeven werd dat de werkgroep graag aandacht besteedt aan de zieken en ongevallen binnen onze gemeenschap. Het contactadres staat in het colofon van de Kerk-Krant (zie pagina 20).

Spiritualiteit & Bezinning kan geen gebruik meer maken van de kerk in de Fazantlaan omdat de Eritreeërs verhuizen en de St. Joriskerk besprekingen voert met een potentiële huurder voor een langjarig contract. We zijn in gesprek met Glorieux om de lezingen en cursussen volgend jaar in Glorieux te gaan organiseren. Het programma wordt binnenkort afgerond en het boekje wordt daarna verspreid.

De *Liturgiegroep* is momenteel bezig met een inventarisatie van de teksten en liederen die in de vieringen gebruikt worden om het komend jaar weer goed van start te kunnen gaan. Omdat we regelmatig boekjes te kort komen, worden er volgend jaar standaard meer gedrukt.

De *pendeldienst* op zondagmorgen loopt goed en wordt – zo nodig – uitgebreid. Het blijkt dat dit erg op prijs wordt gesteld.

De *Koffiegroep* heeft voldoende bezetting en gemeld wordt dat de samenwerking met Glorieux heel plezierig verloopt.

De *lectorengroep* is eveneens voldoende bezet: de planning en af en toe overleg verloopt goed.

Vanuit de *organisten* wordt de wens geuit om regelmatig te repeteren en een (vervangend-) contactpersoon te benoemen. Dit wordt opgepakt.

De *kosters* zijn tevreden. Er is gezorgd voor vervanging als zij onverhoopt beiden niet aanwezig kunnen zijn.

De redactie van de *Kerk-Krant* heeft het aantal edities teruggebracht tot zes per jaar waardoor de redactionele werkzaamheden beter behapbaar zijn. De inzending van tekstbijdragen door leden van de gemeenschap is beperkt. De website wordt goed bezocht en biedt voldoende informatie.

De *pastoresgroep* vergadert vier keer per jaar en de coördinator spreekt zijn tevredenheid uit over het organisatiemodel waarvoor gekozen is binnen de geloofsgemeenschap: het lekenbestuur zorgt voor de organisatie en de inhoudelijke verantwoordelijkheid voor de vieringen ligt bij de pastores. De secretaris van het bestuur is intermediair tussen beiden groepen. Er wordt veel aandacht besteed aan teksten van Augustinus.

Tenslotte krijgt de penningmeester het woord met een kort verslag omtrent de financiën. Het aantal bezoekers aan de vieringen blijft constant. Alleen de bijdragen van onze vrienden blijven dit jaar iets achter, waarvoor aandacht.

De voorzitter gaat nog kort in op de toekomst en hoe nieuwe (jongere) bezoekers te interesseren. We hebben contact met andere geloofsgemeenschappen en merken dat dat ook de nodige belangstelling oplevert. Daarnaast blijft het belangrijk jongeren te betrekken bij de (speciale) vieringen.

Namens het bestuur, Carla Piscaer

Vriendelijke verzoek

Mogen wij onze vrienden, zo zij dit nog niet gedaan hebben, eraan herinneren hun bijdrage voor dit jaar over te maken op rekening NL27 INGB000 7526249 ten name van de Penningmeester van de Geloofsgemeenschap Augustinus-Eindhoven.

LEKENPRAAT XXXVII

In mijn vorige *Lekenpraat* haalde ik een ironische uitspraak van Herman Finkers aan. Maar dat is al twee maanden geleden en dus is de kans aanwezig dat in elk geval bij lezers van mijn leeftijd niet meer precies voor ogen staat welke uitspraak dat ook alweer was. Voor mezelf sprekend, ik weet ook absoluut niet meer alles of zelfs maar de helft van wat ik zo'n tijd geleden ergens gelezen heb. En dit niet alleen door de geweldige hoeveelheid aan leesstof die ik inhaleer, maar vooral doordat het geheugen van een zeventig-plusser minder openstaat voor de opslag van recente informatie dan voor oudere herinneringen.

Met deze inleiding wil ik geen excuses aanvoeren voor het feit dat ik in mijn column wellicht soms in herhaling val, doch slechts even aanstippen dat met het klimmen der jaren de vergankelijkheid van de mens steeds zichtbaarder wordt. Bij de één fysiek zichtbaar als hij of zij bijvoorbeeld een wandelstok of rollator nodig heeft, bij een ander omdat het geheugen steeds vaker ernstige steken laat vallen. Maar die vergankelijkheid -dus het ouder worden- kan ook blijken, zo las ik onlangs, doordat je merkt dat de oudere mens zich meer dan ooit bezig schijnt te houden met vragen rondom de zingeving van zijn bestaan. Zoals God meer wordt aangeroepen door de arme dan de rijke, zo ook besteedt de mens op zijn oude dag kennelijk meer tijd aan zoeken naar Hem dan in zijn jonge jaren.

Dit laatste is opmerkelijk nu we vrijwel dagelijks te horen krijgen dat Kerk en geloof op hun retour zijn. Of misschien ook juist niet opmerkelijk omdat er iets is weggefallen wat vroeger vanzelfsprekend was. Namelijk het antwoord op de vraag waarom wij hier op aarde rondstruinen. Dat antwoord lag vast en stond niet ter discussie. We moesten hier goed leven om hier en in het hiernamaals gelukkig te zijn. Zo eenvoudig kon het zijn. Hoe gelukzalig zij die dat antwoord nooit ter discussie hoefden te stellen en er vast van overtuigd waren dat dat inderdaad de lotsbestemming was van ieder goed mens.

Minder gelukzalig vind ik hen –waaronder mezelf– die anno 2019 – willen blijven geloven, sterker nog, tot de kern van hun geloof willen doordringen en die om dat te bereiken zoveel schillen moeten afpellen om tot die kern te komen. Oftewel, en daar komt ie, zoals Herman Finkers zei: "ik ben nog steeds gelovig al heeft de Kerk er van alles aan gedaan om me van mijn geloof te doen afvallen." Nu wil ik ditmaal niet me richten op een van de vele voorbeelden van dat "van alles", maar daarentegen juist een voorbeeld geven van wat mijn geloof dezer dagen versterkt heeft.

Misschien is versterkt geloof niet de juiste term. En zou het beter zijn te spreken van verminderde twijfel. Want zijn er gelovigen die nooit twijfel kennen? Voor mij is geloven nog steeds ook sterk gelieerd aan hopen. Hopen dat de vrede van Christus werkelijkheid wordt en dat er ooit vorm gegeven wordt aan zijn belofte van eeuwig leven. Hoe dat onvoorstelbare er dan ook moge uitzien.

Aanleiding tot dit gevoel iets van eeuwigheid te ervaren, was de doop van mijn kleindochter die onlangs plaatsvond. Een scharnierpunt in het leven van de mens, zoals o.a. de doop wel eens genoemd wordt. Het is immers altijd een gelegenheid waarbij je automatisch gedwongen wordt na te denken over het leven in al zijn facetten. Het nieuwe leven van iemand die je hoogstwaarschijnlijk maar korte tijd zult zien opgroeien. Kort vind ik de juiste term, zelfs al zou ik nog meemaken haar straks op achttienjarige leeftijd volwassen te zien worden.

Doop van Lili Dirksen, dochter van Robert Dirksen en Aliisa Kejonen in de St. Joriskerk op 30 juni 2019. (foto Patrick Dirksen).

Terugkijkend richting mijn eigen grootouders destijds -twee van de vier heb ik nooit gekend- weet ik nu de betekenis van het woord "kort" op zijn juiste waarde te schatten. Helaas.

Zorgvuldig is in de voorbereiding van de dienst gezocht naar teksten die de aanwezigen zouden aanspreken. Geen makkelijke taak als er zich in het gezelschap van enige tientallen aanwezigen diverse mensen bevinden die zelden of soms letterlijk nooit (meer) een kerkgebouw van binnen zien. Eén tekst, de slotgedachte die aan het eind van de doopviering werd uitgesproken, wil ik u niet onthouden omdat die iets in mij raakte waar ik moeilijk in proza nu verder over kan uitweiden. Dat zou mijns inziens ook niet passend zijn omdat elk woord verder afbreuk doet aan het fraaie gedicht;

"Je hebt iets uit de hemel meegenomen, je hebt iets van een engel meegebracht, we zien het als je rustig ligt te slapen, daar in je bedje midden in de nacht. We hopen dat wanneer je zult gaan groeien, dat stukje hemel in je blijft bestaan, en dat beetje paradijs van boven je hele leven met je mee zal gaan."

Met een dergelijke tekst wordt, meen ik, duidelijk dat geloven iets is wat je met het hart doet en niet met je hersens. Die zijn immers in staat om alles wat een mens voelt weg te redeneren, terwijl het hart je laat ervaren wat eeuwigheidswaarde heeft. Zoals liefde voor een kind, een kleinkind, je medemens in het algemeen. Zoals je hart je kan laten voelen dat er kennelijk waarheid schuilt in wat we als kind ooit leerden opdreunen uit de catechismus. "Waartoe zijn wij op aarde? Wij zijn op aarde om God te dienen en daardoor hier en in het hiernamaals gelukkig te zijn." Misschien mag er toch eeuwigheidswaarde worden toegekend aan dat zo vaak opgedreunde zinnetje.

Gert Dirksen

Gastvrijheid vanuit christelijke inspiratie (deel II)

Zoals we in de vorige beschouwing al hebben laten zien, is gastvrijheid beoefenen bijna zo oud als de mensheid. In dit artikel gaan we vooral in op de christelijke beleving van deze grote en mooie maatschappelijke deugd. Terwijl de Grieks-Romeinse beoefening bleef steken in de zorg voor alleen de eigen groep en niet verder keek dan het eigen belang, is de christelijke beoefening zeer sociaal en vaak betrokken op de zwaksten in de maatschappij. Voor christenen speelt een rol, dat we allemaal voorbijtrekkende reizigers zijn. God heeft de wereld geschapen en wij mensen mogen genieten van zijn grote gastvrijheid. Wat Hij voor ons geschapen heeft, mogen wij in dankbaarheid genieten. Zijn hoogste gave was zijn eigen zoon, Jezus. Door zijn komst op aarde en zijn lijden en dood voor ons zullen wij Gods grootste gave ontvangen, zijn leven. Jezus vormt ook het hoofdmodel in de eucharistie.

Armenzorg in vroegere tijden (Oud Sint-Janshospitaal, Brugge. Schilderij Jan Beerblock circa 1778)

De vriendjespolitiek zoals bij de heidenen, speelde geen enkele rol bij de christenen. Een ander zeer belangrijk verschil was dat bij christenen vrouwen volop meededen, ja zelfs een hoofdrol vervulden binnen de gemeenschap. Vooral de weduwen die in de vroege Kerk een eigen plaats hadden, namen de gastvrijheid ter hand. De kerkvaders bleven het belang van de individuele gastvrijheid zeer benadrukken, juist toen de gastvrijheid geïnstitutionaliseerd werd door de gasthuizen.

Het blijft voor onze tijd een fundamentele opdracht om deze uiterst belangrijke erfenis in zijn wezenlijke proporties te blijven zien. Gastvrijheid heeft alles te maken met zorg voor zwakken en armen. De grote vluchtelingenstromen zetten het ideaal onder druk. Wij hopen dat de politiek menselijk blijft handelen.

Ook Augustinus spreekt en preekt vele malen over gastvrijheid. In zijn omgeving, politiek, sociaal en kerkelijk zet hij iedereen aan tot het beoefenen van de gastvrijheid.

Dolf van der Linden OSA

LEZINGEN, CURSUSSEN, ACTIVITEITEN

Stilte wandeling met mystieke momenten in de natuur

Mystiek is een eenheidservaring met de werkelijkheid. Ook in de geschapen werkelijkheid in Gods vrije natuur is God te vinden. In de inleiding gaan we uit van mystieke teksten van Dag Hammarskjöld, Zukui Jifu (zenvrouw) en Franciscus van Assisi.

Data: vrijdag 6 september en 4 oktober. Tijd en plaats: 14.00u.-16.30u. Kerkwijkcentrum Tongelre, 't Hofke 153, 5641 AK Eindhoven, links van de Martinuskerk. Kosten: geen, behalve eigen consumpties. Programma: 14.00u. Inleiding vanuit een mystieke tekst. 14.30u. Stilte-wandeling door het Groen Domein Wasven; start Beukenlaantje, 't Hofke 15.30u. Nagesprek in Kerkwijkcentrum Tongelre. Leiding: Theo v.d. Elzen. Informatie/opgave: Ruud Aalders, apraalders@onsneteindhoven.nl tel.040-2448611

Lezing: Martha en Maria

Inleider: Hans van Reissen. Tijd: woensdag 2 oktober, 14.00-16.00. Plaats: Glorieuxpark, Geldropseweg 170, 5613 LN Eindhoven. Parkeergelegenheid: Buiten het terrein zijn er parkeerplaatsen vlakbij de ingang. Met openbaar vervoer: bus 320, vertrek vanaf het station: iedere 15 minuten buiten de vakantietijd 0.05, 0.20, 0.35, 0.50u. In de vakantietijd iedere 30 minuten: 0.06 en 0.36u. Tijdsduur bus 6 minuten.

Kosten: € 7,00 Te voldoen bij aankomst.

Informatie: J. de Klerk, jdeklerk1946@gmail.nl of 06-50 23 74 83 of 040-211 21 37

In de tweede helft van augustus komt het programmaboekje voor het nieuwe seizoen uit.

Bericht vanuit de werkgroep Bezinning en Spiritualiteit

Vanaf 1 september a.s. zullen de activiteiten van de werkgroep Bezinning & Spiritualiteit plaats vinden op Glorieux. Het betreft dus de cursussen, de lezingen en de films. Ook de groep Vrouw en Geloof gaat huizen naar Glorieux.

De redenen van deze verhuizing zijn:

1. De kerk in de Fazantlaan gaat per 1 september sluiten omdat de Eritrese orthodoxe kerk naar een grotere kerk in Weert is verhuisd. De kerk zal worden verhuurd in de particuliere sector.
2. Door de activiteiten op Glorieux plaats te laten vinden, denken we ook de bewoners van Glorieux zelf aan te spreken. De onderwerpen sluiten immers aan bij de interessesfeer van hen.
3. De lezingen en cursussen zullen plaats vinden in een nader te bepalen zaal op het complex. De filmclub zal gebruik maken van het conferentieoord dat een prachtige filmzaal heeft.

We sluiten hierbij weer een tijdperk af.

Indertijd zijn we ontstaan vanuit de binnenstadsparochie, het samenwerkingsverband van de Catharinakerk en de Paterskerk. Pater Dolf van der Linden was onze gastheer in de Groene Zaal van Mariënhage waar wij naar verhuisd zijn vanuit de Catharinakerk. Na de sluiting van de Paterskerk hebben we een goed onderkomen gevonden in het fraaie St. Antoniuskerkje aan de Fazantlaan.

En dan nu het avontuur op het verzorgingspark Glorieux waar onze Geloofsgemeenschap Augustinus Eindhoven sinds een drietal jaren een fantastisch onderkomen heeft.

We hopen en vertrouwen erop dat met deze nieuwe stap de mensen ons toch weer kunnen vinden met voor het eerst volop parkeerruimte in een prachtig park.

Van Bezinning in de Binnenstad naar Bezinning op de Burgh.

Namens de werkgroep Jacques de Klerk

COLOFON

Doelstelling

De *Kerk-Krant* is het informatieblad van de *Geloofsgemeenschap Augustinus Eindhoven*. Daarnaast wil de *Kerk-Krant* fungeren als bindmiddel tussen de leden van de gemeenschap. De *Kerk-Krant* biedt een podium aan de deelnemers van de vieringen en andere geïnteresseerden over onderwerpen die de gemeenschap of de Kerk in het algemeen raken. De *Kerk-Krant* is gratis. Voor postabonnementen worden verzendkosten in rekening gebracht.

Redactie

René Hornikx
Dolf van der Linden
Linda Derksen
Gert Dirksen
Anita van der Kam
Frans Savelkouls

E-mailadres redactie

frans.ans.savelkouls@hetnet.nl

Web-site

augustinus-eindhoven.nl

Adres van de vieringen

Kapel Glorieuxpark, Geldropseweg 170, 5613LN Eindhoven. Bereikbaar met lijn 320 (vertrek station 9.05; aankomst Glorieux 9.11; terug richting station: vertrek 10.48 en 11.18; lijn 24 vertrek 11.23).

Stichting Geloofsgemeenschap Augustinus Eindhoven

Voorzitter: Harrie Meelen. Secretariaat: Carla Piscaer;
cjm.piscaer@gmail.com

Bankrekening: NL27 INGB000 7526249

Elektronische toezending

Indien u prijsstelt op toezending van de *Kerk-Krant* per mail, dan gelieve dit kenbaar te maken via het mailadres van de redactie.

Volgende aflevering

De eerstkomende editie van de *Kerk-Krant* verschijnt op **6 oktober 2019**. Sluitingsdatum voor kopij is **22 september 2019**.

Ziekenbezoek en ziekencommunie

Vraag en aanbod kunt u richten aan Els Kuijpers-van Wensen via emailadres elskuijpers41@gmail.com of aan Corrie de Bont via telefoonnummer 040-2436440.

De redactie behoudt zich het recht voor om ingezonden teksten niet te plaatsen, in te korten of anderszins redactioneel te bewerken. Het copyright berust bij de auteurs van de bijdrage.